

Összefoglalás

a kampányfinanszírozás átláthatóvá tételéről szóló törvényjavaslatához

Bár széleskörű egyetértés van abban, hogy a tiszta közélet megteremtésének egyik legfontosabb prioritása a párt- és kampányfinanszírozás átlátható rendszerének megteremtése, a törvényhozásnak több mint egy évtizede mégsem sikerült megnyugtató megoldást kialakítani. A mellékelt törvényjavaslat elfogadása esetén, a legkésőbb 2010 tavaszán esedékes országgyűlés választásokat már olyan szabályok alapján lehet megtartani, amelyek magukba foglalják azokat a kampányfinanszírozási elemeket, amelyekben a parlamenti pártok az elmúlt évek nyilatkozatai alapján egyetértettek, illetve olyan javaslatokat dolgoztunk ki, amelyek a kompromisszumot jelenthetik a pártok közötti vitákban.

Jelenleg az Országgyűlés tárgysorozatában két törvényjavaslat szerepel a kampányfinanszírozás rendezésére. Az egyik a T/4190-es javaslat, amelyet két MSZP-s képviselő nyújtott be, a másik a T/4394-es javaslat, amelyet a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség két képviselője nyújtott be. A mellékelt előterjesztett törvényjavaslat a két javaslat közös elemeit, illetve a következő általános országgyűlési, valamint önkormányzati választáson alkalmazható, átláthatóságot teremtő szabályokat tartalmazza.

A T/4190-es javaslat a párt- és kampányfinanszírozás teljes rendszerének átfogó reformjára tesz kísérletet, az átláthatóságot megteremtő szabályok mellett a finanszírozás koncepcionális változtatására is javaslatot tesz. A törvényjavaslat megszüntetné azt a jelenleg nyitott lehetőséget, hogy jogi személyek támogassanak pártokat, illetve pártok, vagy jelöltek kampányát. A pártok pénzügyi forrásait eszerint részben a magánszemélyek támogatása, részben a költségvetésből származó – a jelenlegi helyzethez képest – lényegesen megnövelt állami támogatás jelentené. Ez utóbbi megoldás az ellenzék számára nem elfogadható.

A T/4394-es javaslat csak a kampányfinanszírozásról szól, de ugyancsak radikális koncepcióváltást tartalmaz, azáltal, hogy megszünteti a kampány legköltségesebb részét, a médiában folytatott választási kampányt. Ennek a javaslatnak az elfogadása esetén alkotmányos követelmény lenne a megfelelő felkészülési idő biztosítása a pártok részére, hiszen ez a megoldás a pártok szervezésének stratégiai kérdéseit érinti, értelemszerűen a sok helyi szervezettel és nagyszámú önkéntes segítő-hálózattal rendelkező pártoknak kedvez, míg a más szervezési stratégiát választó pártokat hátrányosan érinti. Bevezetése esetén megfelelő időt – a következő általános választásokig hátralevő időnél bizonyosan hosszabb időt – kell biztosítani a választásokon induló pártoknak arra, hogy szervezeteiket a bevezetni javasolt új szabályozáshoz igazítsák.

A mellékelt törvényjavaslat nem vállalkozik a pártfinanszírozás kérdéseinek rendezésére, bár készítői teljes mértékben tisztában vannak ezen kérdéskör fontosságának. A javaslat kizárólag a kampányfinanszírozás átláthatóvá, és ellenőrizhetővé tételét szolgálja. Véget akar vetni annak a képmutatásnak, amelynek a választók már több választás után tanúi lehettek, hogy valamennyi párt meghamisítva a választási kampányra költött adatokat valótlan beszámolót

készítsen kampányköltségeiről. A javaslat fő célja a politikai rendszerbe vetett bizalom helyreállítása a kampányfinanszírozás területén.

A törvényjavaslat a jelenlegi szabályozáshoz képest minimális változtatásokat tartalmaz. Az egyes jogintézmények bevezetésénél döntő jelentőségűnek tekinti azt a tárgyalás sorozatot, amelyet a parlamenti pártok 2007-ben az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet, és a Nézőpont Intézet szervezésében folytattak. A megbeszéléseken rögzített, és a jelen javaslatot előkészítő Freedom House Europe és a Transparency International Magyarország által létrehozott „képmutatás.hu” elnevezésű összefogás által is elfogadott javaslatok lényegi elemei beépültek az előterjesztésbe.

A törvényjavaslat változatlanul nyitva hagyja a lehetőséget arra, hogy mind jogi személyek, mind magánszemélyek támogatást nyújthassanak jelölő szervezetek, vagy jelöltek számára, azonban a támogatás lehetőségét a javaslat korlátozza. Mind a jogi személyek, mind a magánszemélyek támogatása esetén azonban a javaslat megteremti a teljes átláthatóságot. Ennek eszköze - a mindkét korábban említett törvényjavaslatban szereplő – kampányszámla intézménye. A javaslat növeli az Állami Számvevőszék szerepét, és lehetőségeit a kampányfinanszírozás ellenőrzésében. A javaslat rövidebb és korlátozottabb kampányidőszakot ír elő, egyúttal megteremti a médiakampány átláthatóságát. A javaslat megszünteti annak lehetőségét, hogy az állam, illetve az állami szervek, illetve az önkormányzatok közpénzből választási kampányt folytassanak.

A kampányfinanszírozási törvényjavaslat kulcspontjai

❖ Kampányszámla

- *A választási kampányokban elkölthető összeg felső határa a jelenlegi összeg ötszörösére emelkedik. Ez reálértéken a költségi határ megduplázását jelenti.*
- *A pártok a kampánnyal kapcsolatos kiadásait az Állami Számvevőszéknél vezetett számláról fizethessék.*
- *A számlaadatokat az ÁSZ honlapján is közzé kell tenni.*
- *Az elszámoltatási rendszernek ki kell terjednie a pártok kampányait segítő egyesületekre, alapítványokra, sőt magánszemélyekre és cégekre is.*
- *Szigorú és átfogó szankciórendszert kell bevezetni a költségi és számlaszabályok megsértésének esetére.*

❖ Rövidebb és átlátható kampányok a médiában

- *Az új kampányfinanszírozási rendszerben a médiumok által a politikai szereplőknek adható kedvezmények egységes szabályozására, vagy a kedvezmények teljes tiltására van szükség.*
- *A kampányidőszakban politikai hirdetésnek helyt adó médiumoknak a választás napját követő 30 napon belül nyilvánosságra kell hozniuk az ilyen forrásból származó bevételeiket.*
- *Csak a választásokat megelőző 21 napban lehet elektronikus médiában politikai hirdetéseket közzétenni.*

❖ Valódi ellenőrzés a pártok felett

- *Az ÁSZ vizsgálatait ki kell terjeszteni a pártok üzleti vállalkozásaira, alapítványaira és ifjúsági szervezeteire.*

- *Létszámában és felkészültségében is szükséges az ÁSZ, a helyi és országos választási bizottságok intézményének megerősítése.*
- *Az állami támogatásból részesülő pártok kétévenként sorra kerülő vizsgálatát éves ellenőrzésre kell változtatni, s meg kell teremteni a lehetőséget a soron kívüli vizsgálatra.*
- *A pártok egy hónappal a vizsgálat előtti értesítésének gyakorlatát be kell szüntetni.*

❖ Rövidebb kampányidőszak

- *Magyarországon is szükséges a kampányidőszak pontos időkeretének meghatározása, s ezen belül a rövidebb kampány irányába ható szabályozás bevezetése.*
- *A javaslat a 60 napos kampányidőszak bevezetését ajánlja.*
- *A hivatalos kampányidőszakon kívül minden, pártokhoz kapcsolódó hirdetést egyöntetűen tiltani kell.*

❖ Átláthatóbb bevételek

- *Magánszemélyek és jogi személyek is nyújthatnak támogatást a jelöltek és a jelölteket állító intézmények számára.*
- *A cégek egy kampányban maximum 5 millió forintot, a magánszemélyek pedig maximum 2 millió forintot költhetnének kampánytámogatásra.*